

Vilella

Guardiola de Berguedà

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Als plans de Vilella al costat de la serra homònima que la separa amb Cal Companyó
Emplaçament	Ctra de Guardiola a la Pobla B-402 Pk. 3 hi ha un tencall a l'esquerra que en 4 km hi arriba
Alçada:	858,9
Coordenades:	
Latitud:	42.24573
Longitud:	1.90456
UTM Est (X):	409628
UTM Nord (Y):	4677641

Classificació

Número de fitxa	08099-52
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Medieval Modern Renaixement Popular
Segle	XII-XVIII
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	L'eixida de la façana sud està esfondrada i la coberta, tot i que encara conserva una gran part amenaça en caure.
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08098A00600017
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	dg., 08/10/2017 - 02:00

Descripció

Conjunt arquitectònic format per la casa pairal de Vilella, la capella de Santa Eulàlia, la casa dels masovers, els coberts i l'era. El conjunt es situa al vessant sud de la serra de Vilella que delimita la casa de Cal Companyó amb la casa de l'Espelt en uns plans que es coneixen com a "plans de Vilella". La casa pairal té la clàssica estructura de masia de tres cossos formada per una planta baixa, una planta pis i golfes amb coberta a dues vessants de teula ceràmica amb el carener paral·lel a la façana principal orientada a sud-est i amb la porta d'entrada situada al mateix indret. La façana principal presenta un predomini del massís respecte el buit. La porta d'entrada està formada per un arc adovellat i de mig punt amb les dovelles d'uns 50 cm realitzades en pedra picada sorrenca, unida amb argamassa de calç ben treballada amb esplandit interior i llinda de fusta a la part interna. Al costat dret hi ha una espitllera defensiva. Damunt seu hi ha una interessant finestra en forma de creu coronada per llinda de pedra i porticons interiors. Aquesta finestra té les barretes emmarca vidres esculpides amb motius en escacat de clara influència gòtica-renaixentista. Al costat sud hi ha una finestra de reduïdes dimensions. La distribució de la planta sota coberta és molt similar a la planta principal amb una finestra també quarterada damunt la seva homònima i una obertura a sud. Cal destacar -ne els 5 orificis sota el ràfec de la coberta destinats a colomars. L'aparell de la façana és de carreus de pedra picada ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i amb filades mes aviat irregulars. Les parts superiors són amb aparell de maçoneria i també de tàpia de to rogenc. S'hi evidencien diferents afegits o recreixements cap a sud coincidents amb les diferents rugies de la casa. La façana de la banda sud és la que està més mal conservada ja que està pràcticament enderrocada però que podem reconstruir fàcilment per les restes conservades encara in-situ i també per les descripcions dels seus darrers masovers. Estava composta per dues arcades de mig punt a la planta baixa i una planta principal i un sotacobert a formats per grans eixides de fusta amb barana de barrots de fusta i sostingudes per pilars de pedra i maçoneria. La coberta a dues vessants es projectava formant un gran voladís o barbacana donant-li una imatge molt característica. Avui dia es conserven les arcades de la planta baixa i alguns dels pilars que haurien sostingut l'eixida del pis principal i del sota coberta. La façana de ponent i de tramuntana presenten un predomini del massís respecte el buit amb algunes obertures coincidents amb les estances i quadres de la planta baixa; alcoves i sala principal del pis primer i graners de sota coberta. També s'hi poden observar diferents fases constructives en el seu aparell o fàbrica que corresponen amb els engrandiments descrits a la façana principal i sobretot, la presència d'una estructura quadrangular a l'angle nord-oest de la casa coincidint amb l'espai de la capella. Està realitzat amb una fàbrica constructiva molt regular de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i formant filades regulars. Les cantonades són en pedra picada i s'hi poden identificar algunes espitlleres defensives al pis primer i sota teulada; avui dia paredades. Sembla correspondre amb l'estructura d'una antiga torre defensiva. Medieval. També es conserva el volum circular del pou que hi ha darrere de la casa.

Observacions:

Es tracta d'una casa molt interessant que conserva les restes d'una estructura quadrangular a l'extrem nord-oest i que possiblement haurien estat les restes d'una antiga torre defensiva a la que s'hi hauria tingut accés per la porta paredada que hi ha a la planta baixa i que presenta un aparell de carreus de pedra ben treballats i escairats. A aquesta torre se li deuria afegir a mitjans del segle XV un cos més senyorial que correspondria amb la part on hi ha la porta d'entrada. L'estructura que tanca l'espai d l'era a la banda de tramuntana i amb aparell d'entramat i tàpia semblaria correspondre en aquest mateix període ja que les finestres d'influència gòtic renaixement serien d'aquest moment. Damunt de la llinda de fusta de la porta d'entrada hi ha la data de 1637 que també es troba incisa en la paret de la caixa d'escala juntament amb unes rosetes.

Història

La casa de Vilella presenta un a gran quantitat de reformes i modificacions corresponents amb les diverses ampliacions. Les cases de la vall de Brocà "vallis Huchrenanesis" o "Bucarannesis" apareixen esmentades des de molt antic i sobretot en l'acta de consagració del monestir de Sant Llorenç. Amb tot i segons Salrach, la vall de Brocà va ser ocupada per agricultors als segles VIII i IX, molt abans de la fundació del monestir. Les referències documentals més antigues de Brocà s'esmenten al 893 i 894 quant es parla de la venda d'un suburbi de Brocà dins el terme de la vila de Baga. Aquest suburbi segons els documents de Sant Llorenç i recollits per Mn. Serra i Vilaró i Jordi Bolòs (docs 48 i 64. ACA monacals d'hisenda vol 801) esmenten la donació d'un alou al lloc de Vilella "vilare" que afronta amb la serra de Clarà, el riu Bastareny, i Bagà. Bolòs i Vilaró apunten que correspon amb el mas referit ja que si bé la serra de Clarà o el riu Bastareny coincideixen amb les afrontacions de la casa, no entenem perquè s'esmenta el nucli de Bagà que dista a 8 Km al nord. Un altre document parla de la donació d'un alou a Vilella amb la casa i l'hort que afronta amb una cort, un horrit i també amb unes vinyes. donant a entendre que està en un llogarret que delimita amb una via i també amb un clos. Finalment Bolòs descriu un altre pergami (núm. 64) quant un tal Guillem dona a Sant Llorenç prop Bagà un alou situat a les rodalies de Bagà en un indret conegut com a Vilella. Sens dubte aquest Vilella que apareix documentat als pergamins de Sant Llorenç no correspon ni amb afrontacions ni tampoc amb descripcions amb la casa de Vilella. Pensem que aquest Vilella seria dins l'actual centre històric de la vila de Bagà fundat al 1234 aprofitant un vilatge més antic; . R. Viladés en el seu llibre de les muralles de Bagà al segle XIV cita el pont de Vilella i la torre de Vilella prop dels carrers que hem esmentat és que aquesta casa hauria pertangut a la cavalleria dels Vila corba. Els vila corba foren uns importants cavallers feudataris dels Pinós i també dels Mataplana. El fill de Sibil·la (Guillem de Vila corba) era conegut com Tomas de ça vila, o de ça vall". Les famílies dels Ça Vall i Vila corba i dels que ja n'hme parlat (Vegeu FITXA 01) A destacar que al 1356 al fill de Guillem i Sibil·la i de nom Tomàs va rebre en feu pel baró de Pinós, els masos de Cardonavedra, Saguer i Millars dins els delmes de Brocà. Aquests tres masos no han pogut esser identificats tot i que podrien correspondre a les ruïnes del mas medieval que hi ha dessota a Cal Companyó o també en alguna de les cases del terme de Brocà i que no estan identificades amb les que surten en els documents de Sant Llorenç. Millars es podria relacionar amb Mijaus però no deixa de ser una hipòtesi.. Al 1412 tenim un mas de "la tor de Vila corba, o torre de Vila corba fet pels procuradors i paborde de Santa Maria de Lillet i de nom Joan Vilella. Aquest podria ser el canvi de toponímia i denominació del mas "torre de vila corba" a Vilella. Al segle XVIII la casa ja apareix amb el topònim de Vilella ja que al cadastre de Brocà de 1756 s'esmenta el seu topònim i documents posteriors també. A mitjans del segle XVIII els Vilella posseïnt part del terme de Brocà i erigiren l'ajuntament de Brocà a la casa de Cal Galló. Es va convertir en una de les cases més importants de Brocà juntament amb Rotllant i també de la vall del Bastareny.

Bibliografia

BOLÓS MASCLANS, J; PAGÈS, M (1996). El monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Artestudi. Barcelona p-70-87. SERRA i VILARÓ, J (1987). Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Vol I p.68, 72,485-491. AMGB. Cadastre de Brocà 1756. AMGB. Full solt. Enumeració de les cases de Brocà

